

Система виховання дітей та молоді в Античному світі

- *спартанська система виховання;*
- *афінська система виховання;*
- *порівняльна характеристика.*

Економічний і культурний розквіт держав Стародавньої Греції датується *VI-IV ст. до н. е.*

- Территории, заселенные греками в конце 2 тыс. до н.э.
- Древнейшие города греков
- Походы греков на Трою около 1200 лет до н.э.
- Вторжения северных племен в конце 2-го тыс. до н.э.

Стародавня Греція складалася з ряду невеликих держав-міст (*полісів*)

Виховні системи:

спартанська (Лаконія – головне місто *Спарта*);

афінська (Аттіка – головне місто *Афіни*).

Спартанці – нащадки войовничих дорійських племен

Склад населення:

- **Спартіати** – земельна аристократія (9 тис. родин);
- **Періеки** – ремісники, землероби (30 тис.);
- **Ілоти** – раби (250 тис.), (раби вважались знаряддям праці, “що вміє говорити”; були позбавлені всіх прав).

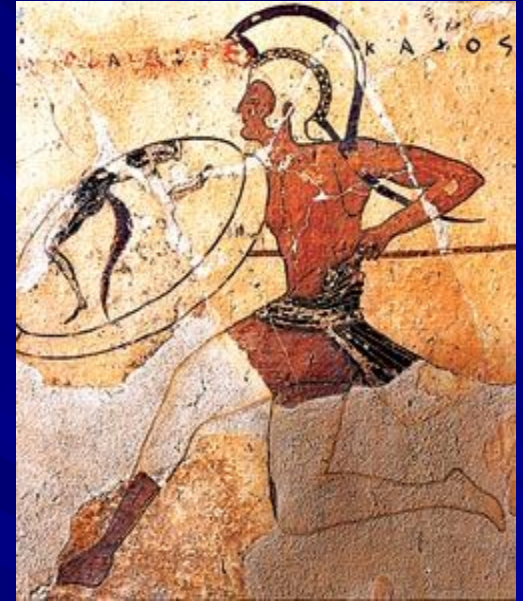
Особливості Спарти:

войовничість;

рівноправ'я чоловіка і жінки;

геронтократія (влада належала старійшинам);

діти належали усій Спарті і виховувалися для держави.

Мета виховання -

*підготовка мужніх воїнів,
стійких і загартованих
майбутніх членів військової
общини*

Народжуючи дітей, громадянин виконував обов'язок роду.

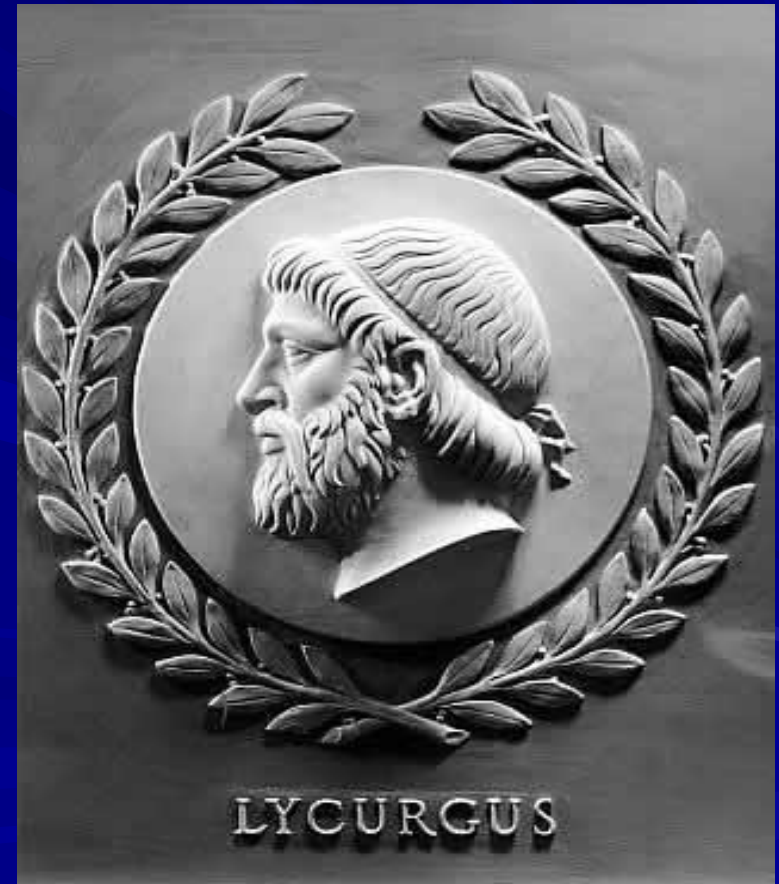
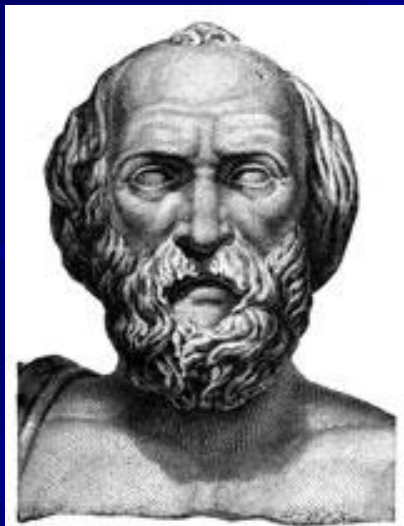
*Новонароджену дитину оглядали **геронти** у спеціальному місці - **лесха**.*

*Геронти робили **висновок**: якщо дитина здорова її повертали батькам; хворобливих, на думку Плутарха, кидали в **Тайгетську прірву** або викидали **на смітник**.*

У спартанців було багато **вільного часу**, який вони використовували для **самонавчання** та для **виховання дітей**.

За законами **Лікурга** було заборонено займатись **фізичною працею**.

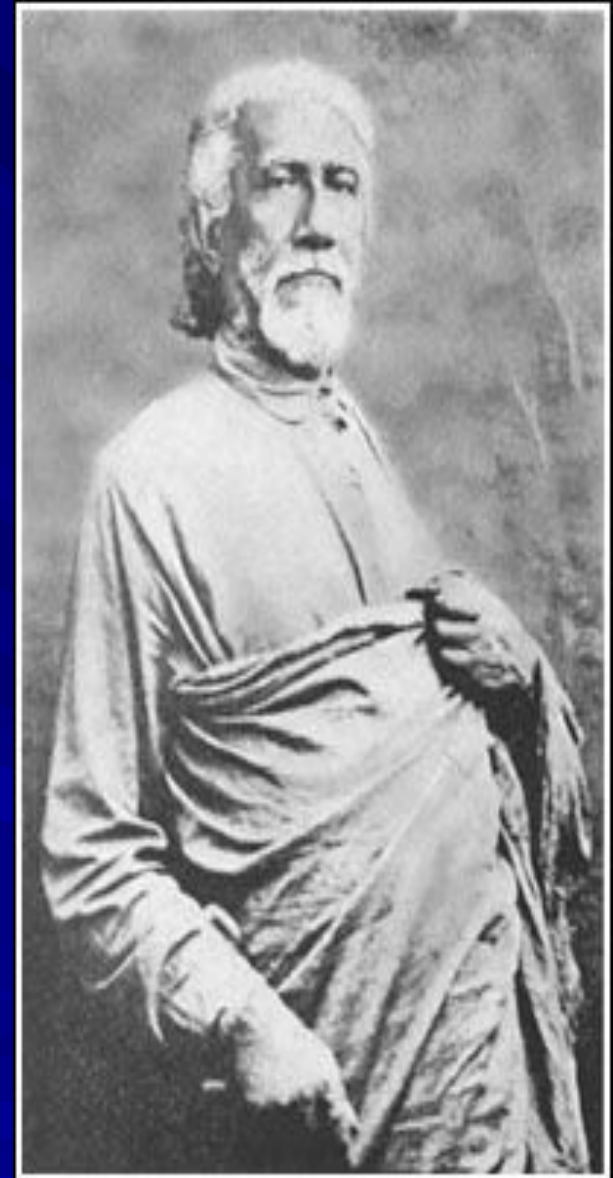

Плутарх відзначив переваги годувальниць із **Лаконії**

Вони "... не цілували дітей, давали повну волю їх членам і всьому тілу взагалі, привчали їх не їсти багато, не бути розбірливими в їжі, не боятися темряви або не лякатися, коли залишалися на самоті, не вередувати, не плакати".

Етапи виховання

- **7-18 р.** – діти перебували в **агелах** – навчалися військово-гімнастичним вправам. (Керівник **агели - педоном** - спеціальна посадова особа від держави).
- **14 р.** – рік випробування, публічні **агони**.
- **15-18 р.** – **криптії** (криваві нічні облави на рабів).
- **18-20 р.** – **ефебія** (“ефебія” – молода людина) для проходження військової служби.
- **20-30 р.** – військові походи, патруль кордонів.
- **30 р.** – повноліття.

Зміст виховання

- **фізичне виховання** (володіння зброєю, розвиток сили і витривалості; біг, метання диска і списа);
- **моральне і політичне виховання** (відданість державі, патріотизм, слухняність, витривалість);
- **естетичне виховання** – через військові пісні і танці; розвиток почуття краси тіла;
- **розумове виховання** - уміння мовчати і коротко та влучно відповідати – **лаконічно**.
“Не знаюча міри балакучість робить розмову порожньою”

Плутарх

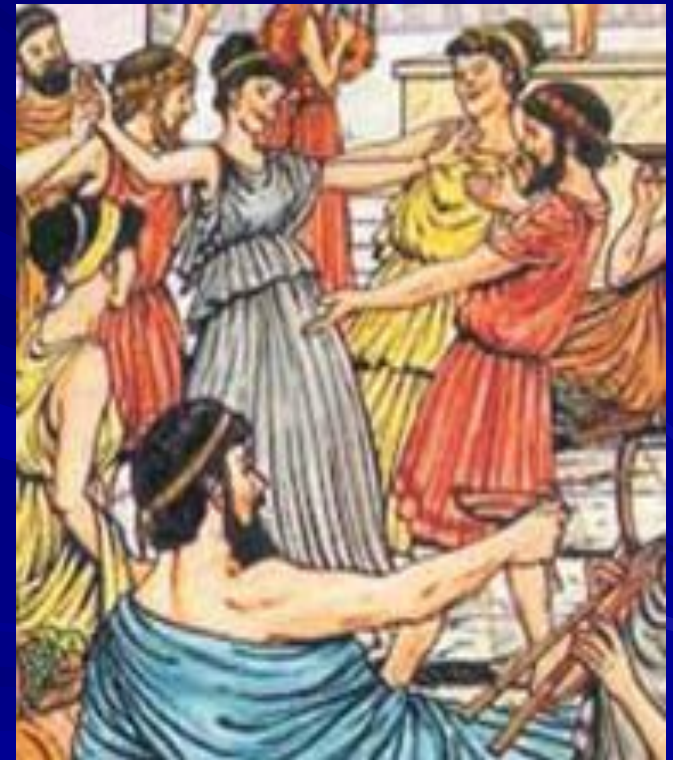
- **антиалкогольне виховання.**

Виховання дівчат у Спарті

Дівчата повинні були: **бігати, стрибати, боротися, кидати спис і диск.**

Для них необов'язковим було вміти **готувати їжу, прядсти, ткати.**

Дівчат навчали співу і танцям

Жінка-атлет

Ксенофонт писав:

"Дівчата повинні були бігати для зміцнення тіла, боротися, кидати диск, кидати списа, щоб майбутні діти їх були міцними.

Діючі статuti забороняли їм пестити себе, вести зніжений спосіб життя".

Спарта – войовнича держава

Головне завдання виховання – *підготовка*
сильних відважних воїнів

Афіни

Особливості афінської системи виховання

Виховання мало *індивідуалістичний характер*.

Афіняни прагнули до поєднання *розумового, морального, естетичного та фізичного розвитку*.

Метою виховання виступала *гармонійно розвинута особистість*.

Ця мета визначалася грецьким поняттям *"калокагатія"* (внутрішня і зовнішня досконалість); ідеальна людина – той, хто прекрасний *тілом і душею*.

До **7 років** діти обох статей виховувались в **сім'ях**.

Хлопчики вступали до школи.

Дівчатка проводили весь час у жіночій половині будинку – **гінекеї**.

У **гінекеях** їх навчали **читати, писати, грати на музичних інструментах**, а головне – займатися **рукодільям**.

Після шлюбу в становищі дівчат практично нічого не змінювалось: вони переходили з однієї **гінекеї** в іншу.

Афінська жінка була позбавлена багатьох прав, її називали **“ойкуремою”** (знаряддя для дітородіння).

Виховання в школі

Школа (“схоле”) з грецької означає *спокій, дозволя.*

У подальшому цим словом називали **бесіди філософів** з учнями, а ще далі – і **шкільні заняття** взагалі.

Заняття проводили **дидаскали** (з гр.: “дидаско” – навчаю).

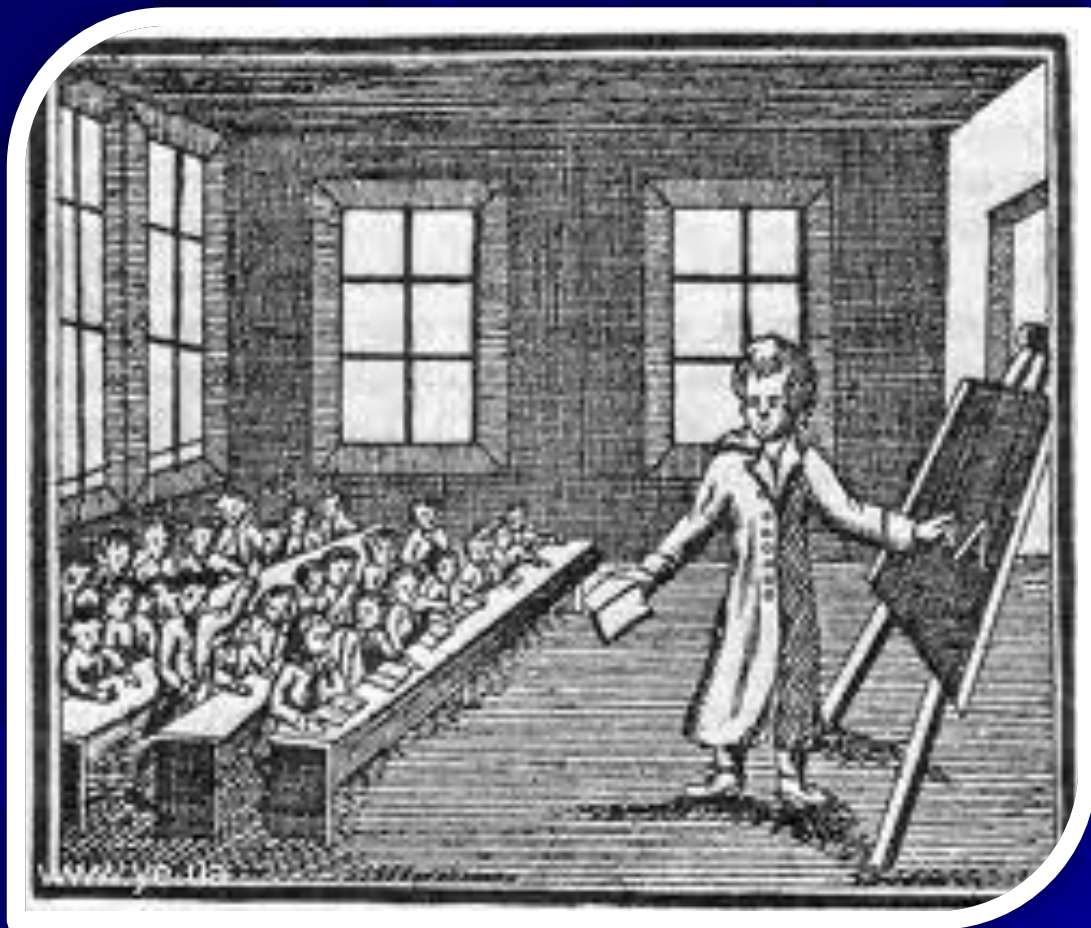
З **метою** уникнення
небажаних вуличних
знайомств, хлопчика у
школу і зі школи
супроводжував
спеціально
приставлений **раб** –
педагог .

(з грецької.:
“**пайс**“ – дитина,
“**аго**“ – веду за руку).

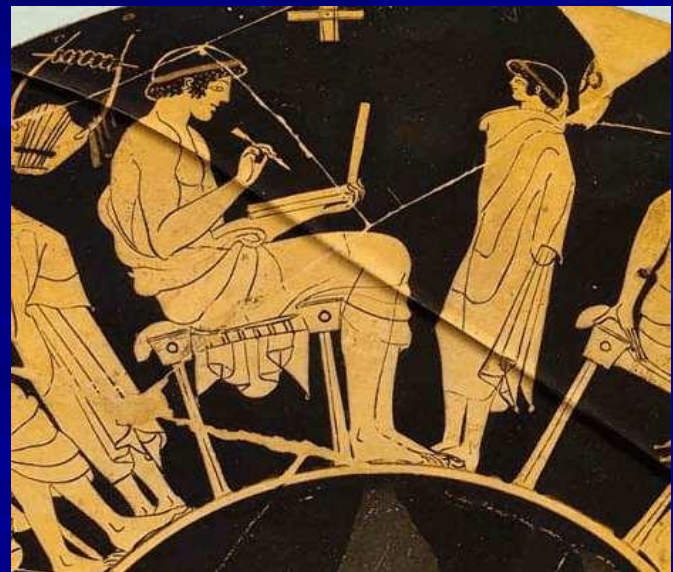
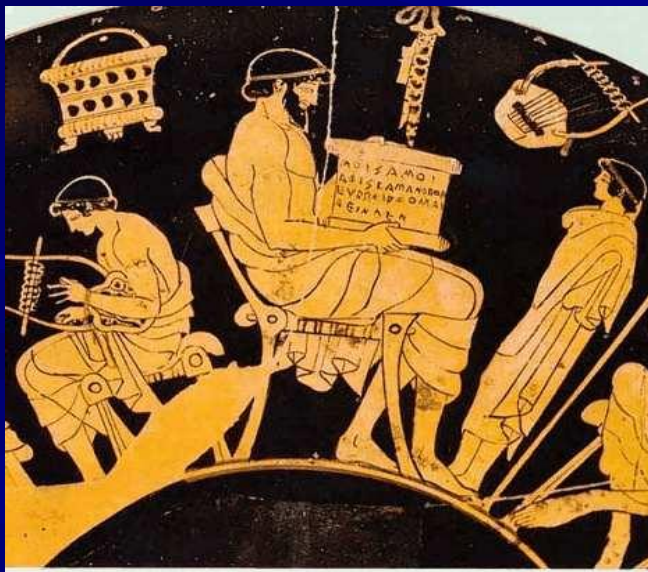

**Арфа, на якій грали
в Древній Греції**

Дидаскал веде урок

АБАК

Гімнастична школа

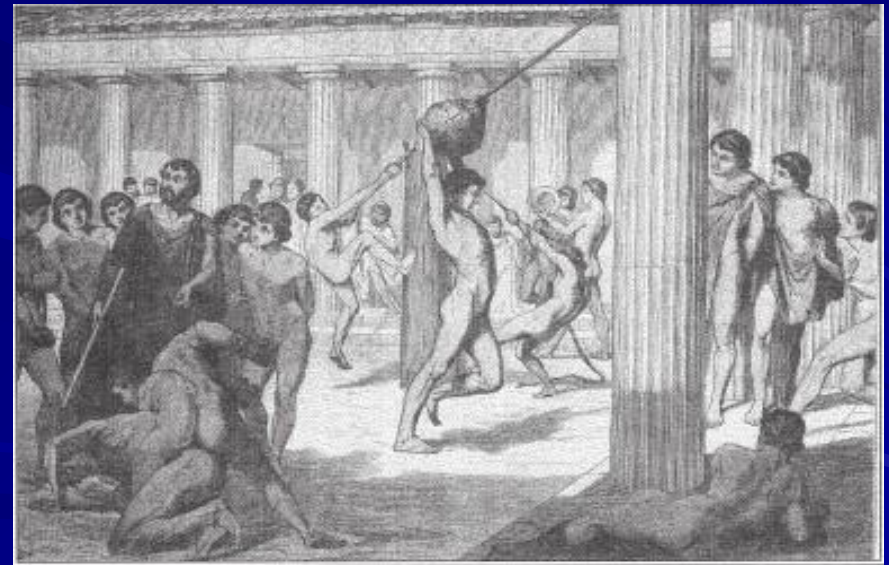
(палестра – майданчик для занять гімнастикою)

У **12-16 р.** хлопчики займалися паралельно ще й у гімнастичній школі.

У палестрі хлопчики займалися системою фізичних вправ, які отримали назву **п'ятиборство** (біг, боротьба, стрибки, метання диску і метання спису, плавання).

Змагання на колісницях

Заняття спортом у палестрі

На чолі цієї школи (палестри) стояв учитель – **педотриб** – спеціаліст з усіх видів гімнастики.

Фізичне виховання:

Спарта – формування фізичних характеристик (**сила, швидкість, спритність, витривалість**);

Афіни – формування **красивого тіла**.

Гімнасії

У **16-18 р.** найбільш забезпечена частина молоді поступала до **гімнасій**.

Гімнасія – державний навчальний заклад підвищеного типу в Афінах.

Академія Платона

Зміст освіти:
*філософія, політика,
ораторське мистецтво,
література,
гімнастика.*

У **V-IV ст. до н. е.**
нараховувалося **три**
гімнасії, що утримувалися
за державний рахунок:

**Академія, Лікей і
Кіносарг.**

Військова служба

Весь освітній шлях закінчувався 2-річною **ефебією (18-20 р.)** – військовою службою.

З **18 років** готувалися до військової служби, вивчаючи **зброю, морську справу, фортифікацію, військові статуті, державні закони.**

Ефеб

Спільним в обох системах було те, що вони призначалися для виховання **заможного повноправного населення**

в дусі **зневажливого ставлення до фізичної праці** й до **людей праці** (неповноправного населення і рабів).